

بخش خدمات با ۴۹ درصد بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است و بخش های صنعت با ۳۴,۳ درصد و کشاورزی با ۱۶,۷ درصد در رتبه های بعدی قرار دارند. با نگاهی به جمعیت شاغل به تفکیک زیربخش های فعالیت مشاهده می شود، در فصل پاییز سال جاری نسبت به فصل مشابه سال گذشته جمعیت شاغل بخش کشاورزی بیش از ۲۸۵ هزار نفر کاهش یافته که معادل ۶,۸ درصد رشد منفی است. همچنین بررسی جمعیت بخش های صنعت و خدمات نیز نشان می دهد جمعیت بخش های مذکور در پاییز ۱۳۹۹ نسبت به پاییز ۱۳۹۸ به ترتیب به میزان ۸ هزار نفر و ۷۴۱ هزار نفر کاهش یافته اند، به عبارت دیگر جمعیت بخش های صنعت و خدمات در این فصل نسبت به فصل مشابه سال گذشته به ترتیب معادل یک دهم درصد و ۶,۱ درصد رشد منفی داشته اند.

با نگاهی به جمعیت شاغل پاییز ۹۹ به تفکیک گروه های عمده رشته فعالیت اقتصادی ۲۲ گانه ملاحظه می شود که از بین ۲۲ گروه عمده رشته فعالیت اقتصادی ۸ گروه عمده فعالیت شامل ساختمان؛ فعالیت های اداری و خدمات پشتیبانی؛ آب رسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فعالیت های تصفیه؛ اطلاعات و ارتباطات؛ «فعالیت های تفکیک ناپذیر تولید کالاها و خدمات توسط خانوارهای معمولی برای خود مصرفی؛ فعالیت های خانوارها به عنوان کارفرما؛ مالی و بیمه؛ تأمین برق، گاز، بخار و تهویه هوا و استخراج معدن؛ نسبت به دوره مشابه سال قبل با افزایش جمعیت شاغل مواجه شده اند و سایر گروه های فعالیتی کاهش جمعیت شاغل را تجربه کرده اند و بیشترین کاهش مربوط به پنج گروه، تولید صنعتی- ساخت، کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری، عمده فروشی و خرده فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت و فعالیت های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا و حمل و نقل و انبارداری است. از جمعیت یک میلیون و ۳۰ هزار نفر شاغل از دست رفته حدود ۷۵ درصد مربوط به زنان است. همچنین نتایج این بررسی نشان می دهد که ۲۰۷ هزار نفر از مجموع ۷۷۷ هزار زنی که از بازار اشتغال خارج شده اند در بخش کشاورزی کار می کرده اند که ۲۲,۵ درصد از آنها از کارکنان فامیلی بدون مزد

بوده اند. از سوی دیگر ۴۶۳ هزار نفر خروجی بخش خدمات، مردانی هستند که در بخش مذکور مشغول به فعالیت بوده اند. درست است که به طور کلی ۲۵۵ هزار نفر از مردان در دوره مذکور از بازار اشتغال خارج شده اند اما نکته قابل توجه مربوط به بخش صنعت است که نه تنها در دوره مورد بررسی خروجی نداشته، بلکه بیش از ۲۸۰ هزار نفر نیز به مردان شاغل در بخش صنعت افزوده شده است. براساس این گزارش، در پاییز ۱۳۹۹ نسبت به پاییز ۱۳۹۸ جمعیت غیرفعال افزایش ۲ میلیون و ۱۸۱ هزار نفری را تجربه کرده است و از ۳۴ میلیون و ۴۱۰ هزار نفر در پاییز ۱۳۹۸ به ۳۶ میلیون و ۵۹۱ هزار نفر در پاییز ۱۳۹۹ رسیده است.

### آنلاین ها رشد کردند

همانگونه که اشاره شد، در دوران کرونا، اغلب کسب و کارها و مشاغل با آثار منفی مواجه شده اند، اما در همین شرایط برخی از کسب و کارها که عمدتاً در زمره کسب و کارهای آنلاین هستند، با آثار مثبتی از جنبه رشد فروش و حتی اشتغال روبه رو شده اند. البته این به معنای بهره مندی تمام مشاغل آنلاین از پاندمی نیست، چرا که برخی از کسب و کارهای آنلاین و استارت آپ ها بویژه استارت آپ های حمل و نقلی و فعالیت های خدماتی تأمین غذا از شیوع همه گیر ویروس کرونا آسیب دیده اند.

برای مثال علی بابا، اسنپ، تخفیفان، نت برگ، چیلیوری، الوپیک، تی تکس و بسیاری از کسب و کارهای آنلاین که در حوزه حمل و نقل، غذا، سفر و گردشگری، گل و گیاه، مسکن و تبلیغات فعال بوده اند، با کاهش فروش مواجه شده اند. در مقابل برخی کسب و کارهای اینترنتی که عمدتاً در حوزه بازار آنلاین کالاهای سوپرمارکتی و فیلم فعال بوده اند، با رشد تعداد مشتری و فروش مواجه شده اند. گرچه کسب و کارهای آنلاین در سال های اخیر توانسته اند، سهم خود را از بازار کار ایران افزایش دهند و در دوره کرونا نیز بخوبی کارایی خود را به اثبات رسانند، اما با موانع بزرگی هم روبه رو هستند که مهم ترین آن سرعت اینترنت، پهنای باند و فیلترینگ است.

مطابق آمار ارائه شده از سوی اتحادیه کسب و کارهای آنلاین تعداد پروانه های کسب کار در ۶ ماهه سال ۹۹ از ۴۱۸ فقره در سال ۹۸ به

۴۲۸ فقره در سال ۹۹ رسیده که از ۴۱۸ فقره در کل سال ۹۸ و ۵۴۳ فقره در کل سال ۹۷ بیشتر است. در واقع در کنار مشاغلی که از ابتدا بر بسترهای آنلاین بنا گذاشته شده اند، محدودیت های کرونا برخی از مشاغل دیگر را به سمت استفاده از مزیت های فروش غیر حضوری و آنلاین سوق داد، به گونه ای که در یک سال اخیر مشاغلی که از این طریق محصولات خود را عرضه می کردند با استقبال همراه شدند.

میزان پراکندگی پروانه های صادر شده از سوی اتحادیه کسب و کارهای مجازی از لحاظ محصولاتی که ارائه می دهد حاکی از آن



**در بهار ۱۳۹۹، جمعیت شاغلان ۱۵ ساله و بیشتر در این فصل ۲۲ میلیون و ۹۶۳ هزار نفر بوده که نسبت به فصل مشابه سال قبل تقریباً یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر کاهش داشته است**



**علی بابا، اسنپ، تخفیفان، نت برگ، چیلیوری، الوپیک، تی تکس و بسیاری از کسب و کارهای آنلاین که در حوزه حمل و نقل، غذا، سفر و گردشگری، گل و گیاه، مسکن و تبلیغات فعال بوده اند، با کاهش فروش مواجه شده اند**

است که ۴۳,۴ درصد پروانه ها برای آن دسته از کسب و کارهایی است که در فروشگاه های مجازی انواع کالا و خدمات عرضه می کنند. در این میان، ۲۰,۱ درصد پروانه ها برای عرضه صرفاً خدمات و ۱۷,۳ درصد برای عرضه صرفاً کالا در فروشگاه های مجازی بوده است و ۱۲,۴ درصد برای عرضه گروه کالایی خاص و ۶,۸ درصد شامل عرضه خدمات در یک گروه خاص در فروشگاه های مجازی می شود. بررسی میزان پراکندگی پروانه های صادر شده از لحاظ نوع فعالیت ها نشان می دهد بیشترین پروانه برای راه اندازی فروشگاه های

بزرگ جهت فروش کالاهایی مانند پوشاک، کیف و سیسمونی کودک، لوازم خانگی و لوازم سفر و... صادر شده به طوری که سهم این فعالیت ها از پروانه های صادر شده ۱۸,۹ درصد است. بعد از آن بیشترین پروانه برای کسب و کارهای مربوط به محصولات دیجیتال و لوازم برقی صادر شده تا با ۵,۱ درصد سهم بیشترین تعداد پروانه را به خود اختصاص داده اند. کسب و کارهای حوزه جابه جایی هوشمند هم با ۹ درصد در جایگاه سوم و خرده فروشی مواد غذایی با ۷,۲ درصد در جایگاه چهارم قرار دارند. در حوزه محصولات کشاورزی و پس از آن مواد شیمیایی و صنایع وابسته نیز کمترین پروانه کسب توسط اتحادیه صادر شد.

آمارهای پلت فرم های کاربایی ایران نشان می دهند نیمه اول امسال (در دوره کرونا) فرصت های شغلی حوزه تکنولوژی (از برنامه نویسی و توسعه وب و اپلیکیشن گرفته تا خدمات فناوری اطلاعات، شبکه و دیجیتال مارکتینگ) با رشد ۵۴ درصدی نسبت به پارسال روبه رو شد. نیمی از فرصت های شغلی ارائه شده در این حوزه متعلق به برنامه نویسی، توسعه نرم افزار و وب است.

آمارهای پلت فرم استخدامی «ایران تلنت» نشان می دهند تعداد آگهی های استخدامی کلیه صنایع، در ۶ ماه نخست امسال نسبت ب مدت مشابه سال قبل، رشدی ۵۲ درصدی داشته است. این آمارها همچنین نشان می دهد فرصت های شغلی حوزه تکنولوژی (اعم از برنامه نویسی، توسعه وب و اپلیکیشن، خدمات حوزه فناوری ارتباطات، شبکه، تحقیقات بازار و دیجیتال مارکتینگ) رشدی ۵۴ درصدی داشته است. به بیان دیگر نه تنها چنین بحرانی بر بازار شغلی این حوزه تأثیر منفی نگذاشته، بلکه میزان فرصت های شغلی این حوزه، از میانگین فرصت های بازار شغلی صنایع مختلف پیشی گرفته است.

در مجموع پس از گذشته یک سال از شیوع ویروس کووید ۱۹ در کشورمان، با وجود تداوم آسیب هایی که به مشاغل و کسب و کارهای مختلف وارد شده است، به دلیل کاهش محدودیت ها و فعال شدن دوباره برخی مشاغل که ماه ها از تعطیلی آنها گذشته بود، تاحدودی شرایط را در این بخش بهتر کرده است. اما همانگونه که اشاره شد، کرونا آسیب جدی ای به عرضه و تقاضای کل کشور وارد کرده است که از بین رفتن آثار آن زمان زیادی نیاز دارد.

